

**Stockholms
stad**

Revisionsplan 2014

**Fastställd den 18 februari
av revisorsgrupp 1**

Dnr 3.1.1-105/2013

Innehåll

Stadsrevisionen i Stockholms stad	1
Revisionens uppdrag	1
Revisionens organisation	2
Stadsrevisionens granskning	2
Granskningsrapporter och revisionsberättelse	3
Inriktning enligt strategi	3
Arlig granskning	4
Grundläggande nämndgranskning	4
Fördjupad granskning	4
Uppföljning	4
Avrapportering	5
Större projekt	5
Genomförande 2014	5
 Bilaga 1: Kommunikation	 1

Stadsrevisionen i Stockholms stad

Revisionens uppdrag

På fullmäktiges uppdrag granskar revisorerna all verksamhet som bedrivs av stadens nämnder, bolag och stiftelser i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisorerna ska varje år pröva om verksamheten inom kommunstyrelsen och nämnder sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorernas granskning av intern kontroll inriktas på om nämndens/styrelsens egen interna kontroll (styrning, uppföljning och kontroll) av verksamheten är tillräcklig. Vidare ingår som en väsentlig del att bedöma hur kommunstyrelsen leder och samordnar den kommunala verksamheten samt utövar sin uppsikt över nämnder och de kommunala företagen.

När det gäller bolagen utser fullmäktige en lekmannarevisor och en suppleant för granskning av varje enskilt bolag. I varje bolag utses även en auktoriserad revisor som medrevisor. Lekmannarevisorn och den auktoriserade revisorn har olika uppdrag. Lekmannarevisorns uppdrag är främst att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den auktoriserade revisorns uppdrag är främst att granska räkenskaperna och årsredovisningen.

I stadens organisation ingår kommunstyrelsen inklusive finansverksamheten, 30 nämnder samt Stockholms Stadshus AB med 16 dotterbolag och ett antal dotterdotterbolag. Dessutom finns tre stiftelser där staden är stiftelsebildare (Stiftelsen Äldrecentrum, Stiftelsen Barnens Dag och Stiftelsen Hotellhem i Stockholm).

Revisorerna bedriver en oberoende och objektiv granskning av stadens verksamhet. Opartiskhet och saklighet genomsyrar revisorernas agerande, bedömningar och uttalanden. Varje revisor är oberoende i förhållande såväl till granskade nämnder och styrelser som till uppdragsgivaren kommunfullmäktige.

Revisorerna eftersträvar största möjliga öppenhet och tillgänglighet i sin granskning och kommunikation – med fullmäktige, de granskade, medborgare och media.

Revisionens organisation

De förtroendevalda revisorerna i Stockholms stad är indelade i tre revisorsgrupper med ansvar för olika revisionsområden. Samtliga 20 förtroendevalda revisorerna ingår i revisorsgrupp 1 och dessutom i någon av grupp 2 eller grupp 3.

Revisorsgrupp 1 granskar kommunstyrelsen, servicenämnden, skönhetsrådet och valnämnden. Dessutom svarar gruppen för övergripande planering och samordning av revisionen samt samordning av koncern- och bolagsgranskning.

Revisorsgrupp 2 granskar exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt utbildningsnämnden.

Revisorsgrupp 3 granskar samtliga stadsdelsnämnder, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, äldre- och överförmyndarnämnden.

Vid sidan av de tre revisorsgrupperna finns också ett *revisorskollegium* vars uppgift är att ansvara för den förvaltning som har samband med revisionsverksamheten.

Staden har ett eget revisionskontor med sakkunniga som biträder de förtroendevalda revisorerna. Externa revisorer och specialister anlitas i vissa fall.

Stadsrevisionen är den samlade benämningen för de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

Stadsrevisionens granskning

Revisorernas uppdrag enligt lag och reglemente är omfattande och måste avgränsas med hänsyn till de resurser som revisionen förfogar över. Den årliga granskningen måste dock vara tillräcklig för att revisorerna ska kunna uttala sig om hur de revisionsansvariga (nämnder, styrelser och enskilda förtroendevalda) uppfyller sina åtaganden.

I revisionsplanen redovisas granskningens innehåll och omfattning. Granskningsarbetet avseende år 2014 genomförs under tiden 1 april

år 2014 t.o.m. 31 mars år 2015. Revisionsplanen bygger på en riskbedömning.

Granskningen delas upp i grundläggande nämnd- och bolagsgranskning, fördjupad granskning samt större revisionsprojekt.

Granskningsrapporter och revisionsberättelse

Revisionens granskningar i form av större projekt redovisas i *projekt-rapporter*. Dessa publiceras löpande under året. Det gångna årets granskningar sammanfattas i *årsrapporter* för nämnder och *granskningspromemorior* för bolagsstyrelser. En för staden samlad bild av årets granskningar redovisas i *årsredogörelsen*.

Den årliga granskningen redovisas till fullmäktige i de förtroendevalda revisorernas *revisionsberättelse* för respektive nämnd. Revisionsberättelserna innehåller ett uttalande om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte som underlag för fullmäktiges ansvarsprövning. Lekmannarevisorernas *granskningsrapport* för respektive bolag överlämnas till bolagsstyrelsen/bolagsstämman och fullmäktige.

Inriktning enligt strategi

I februari 2011 fastställde revisorsgrupp 1 en revisionsstrategi för 2011-2014. I strategin anges att granskningen främst ska inriktas på följande områden:

- Nämndernas styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet som utförs av externa utförare
- Förtroendeskadligt beteende
- Nämndrevision – ledning, styrning och uppföljning, administrativ kontroll och rättvisande redovisning

Revisorerna eftersträvar största möjliga öppenhet och tillgänglighet i sin granskning och kommunikation med fullmäktige, de granskade, medborgare och media. I bilaga 1 redovisas på vilket sätt stadsrevisionen kommunicerar under revisionsprocessen.

Årlig granskning

Grundläggande nämndgranskning

Den grundläggande nämndgranskningen genomförs varje år vid alla nämnder. Inriktningen för granskningen är att för varje nämnd granska och bedöma om:

- nämnden har uppnått fullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten.
- nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och en god ekonomisk hushållning, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.
- nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed och att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Fördjupad granskning

Den grundläggande granskningen kompletteras med fördjupad granskning som syftar till att fördjupat granska och bedöma om verksamheten lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den fördjupade granskningen kan också avse fördjupningar som intern kontroll inom områden som personal, ekonomi och redovisning. Den fördjupade granskningen avrapporteras i årsrapporten.

Behovet av fördjupad granskning grundas på en riskbedömning för respektive nämnd. Planeringen per nämnd dokumenteras i ett granskningsplanerings-PM.

Uppföljning

I den årliga granskningen ingår att följa upp tidigare års iakttagelser och rekommendationer. Detta gäller både det som framkommit inom ramen för den grundläggande granskningen per nämnd/styrelse och de granskningar som genomförs i form av projekt.

Avrapportering

Den årliga granskningen behandlas vid minst tre tillfällen av revisionsgrupperna:

- Granskning av intern kontroll och löpande redovisning (september - februari)
- Granskning av delårsrapporten (oktober/november)
- Årsrapport (mars)

Större projekt

Planeringsprocessen har inletts med en diskussion om olika risker och riskområden som har sammanfattats i en översiktlig riskbedömning. Utifrån riskbedömningen har ett antal projekt planerats med inriktning på de områden som anges nedan. Planeringen omfattar också några bevakningsområden och förstudier.

Genomförande 2014

Förstudier

Innan beslut om granskning sker kan det i vissa fall vara lämpligt att genomföra en förstudie som ska ge underlag för en bedömning om det bör genomföras en granskning på området och med vilken inriktning. Förstudier föreslås när det gäller äldres behov i centrum samt läkemedelshantering.

Äldres behov i centrum

Staden har en värdighetsgaranti som omfattar information, delaktighet, valfrihet, planering av insats och dokumentation. Socialstyrelsen har utarbetat en modell för att stödja ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt inom äldreomsorgen, "Äldres behov i centrum". För att den äldres behov ska kunna sättas i centrum krävs bland annat en likvärdig handläggning i myndighetsutövning samt en organisation och resursplanering utifrån individuella behov.

Läkemedelshantering

I tidigare genomförd granskning vad gäller äldre med sammansatt vårdbehov har det framkommit brister vad gäller att utförarna följer aktuella lagar och föreskrifter för delegering av hälso- och sjukvård där läkemedel ingår. I den uppföljning som genomförts framgår att bristerna kvarstår när det gäller delegering till hemtjänstpersonal. När det gäller läkemedelshanteringen i vård- och omsorgsboendena

har kommunen ett större ansvar för läkemedelshanteringen än i hemtjänsten.

Projekt

Intern kontroll i investeringsprojekt

Stora investeringsprojekt genomförs inom områden som berör infrastruktur och stadsplanering. I projekten måste det finnas en styrning och kontroll med en tydlig ansvarsfördelning för att säkerställa att staden får den kvalitet och funktion som staden beställt och betalar för samt att kostnaderna för projektet håller sig inom beslutade tids- och kostnadsramar. Avtalen ska innehålla villkor gällande konsekvenser och tillvägagångssätt om leverantören inte uppfyller kraven på kvalitet eller tidshållning.

Förtroendeskadligt beteende och oegentligheter

Stockholms stad har beslutat om riktlinjer för resor i tjänsten samt riktlinjer gällande mutor, representation och jäv. Representation, resor, mutor och bisysslor är exempel på riskområden när det gäller förtroendeskadligt beteende och oegentligheter. Toleransnivån för avvikelser i förhållande till gällande regler och riktlinjer på dessa områden är mycket små. Det är därför viktigt att det finns en god intern kontroll inom dessa områden som också omfattar en uppföljning av att reglerna följs.

Medfinansiering i stora infrastrukturprojekt

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga infrastrukturprojekt. De projekt som nu är aktuella är Norra Länken, Citybanan, Trafikplats Lindhagensgatan samt överdäckning av E18 vid Tensta och Rinkeby. Under åren 2014 – 2016 kommer staden att göra utbetalningar till projekt med cirka 100 - 300 mnkr per år. Totalt beräknas kvarvarande beslutade åtaganden för staden sammanlagt uppgå till 7,9 mdkr.

Systematiskt miljöarbete i enlighet med miljöprogram 2012 - 2015.

Miljöprogrammet utgör ryggraden i stadens klimat- och miljöarbete. Under 2013 har stadsrevisionen genomfört en granskning som bl.a. visar att kommunstyrelsen samt granskade nämnder och bolag bör fortsätta att utveckla arbetet med att definiera tydliga och konkreta mål, uppföljning av miljöprogrammet samt förtydliga syfte och utformning av miljöhandlingsplaner.

Övergång förskola – skola

Om inte övergången förskola – skola planeras väl finns risk att förutsättningarna för att ge eleven en god lärandemiljö i skolan försämras. Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för övergång förskola – skola (2013-10-14) tillsammans med nytt förskoleprogram. Riktlinjerna vänder sig också till fristående förskola.

IT – skolan

Fullmäktige har tagit en IT-strategi för bättre lärande 2011-05-02 som gäller såväl förskolan som skolan. För att ge strategin en lokal förankring ska varje nämnd ta fram en handlingsplan. Utbildningsnämnden har beslutat om en handlingsplan för IT i undervisningen 2013-06-13.

Kränkande behandling

Stadsrevisionen har tidigare genomfört granskningar avseende skolorna arbete vad gäller ”kränkande behandling”. Skolorna arbetar med frågan men det är ett av de områden som föranleder anmälningar till skolinspektionen. Exempelvis har skolinspektionen i sin granskning senast vad gäller gymnasiet konstaterat att det finns brister i stadens rutiner för att ta emot och utreda anmälningar om kränkande behandling.

Insatser enl SOL som utförs av ideella föreningar

Föreningar som utför insatser på uppdrag av kommunernas socialtjänst, till exempel ideella kvinnojourer, måste följa socialtjänstlagen. Kraven att följa lagen kan gälla dokumentation och skyldigheten att anmäla. Frågan om stadsdelsnämndernas respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen är i detta sammanhang av central betydelse.

Vuxna med funktionsnedsättning

Målet med de insatser en person kan få enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är bland annat att personer med omfattande funktionsnedsättning ska kunna skapa ett värdigt liv, så likt andra människors som möjligt. De insatser som ges ska anpassas efter den enskildes behov som kan variera i livets olika skeden. När en person fyller 65 år kan det ha viss inverkan på möjligheter till insatser jämfört med tidigare. Oavsett ålder är samverkan kring individen viktig då den kan ha insatser enligt socialtjänstlagen (SoL), LSS och från landstinget.

Personalförsörjning, inkl personalomsättning

Personalförsörjningen lyfts fram som ett viktigt område vad gäller den pedagogiska verksamheten samt handläggare inom äldreomsorg och annan myndighetsutövning. Exempelvis ökar elevantalet grundskoleelever kraftigt fram till 2021 samtidigt som legitimations- och behörighetskraven för lärarna träder i kraft. När det gäller förskolan är påverkas de också av kraven på legitimation, m.m. för förskolelärare. Inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen har det framförts i samband revisionens årliga granskning att det är en stor omsättning vad gäller biståndshandläggare. Detta kan bl.a. medföra brister i kvaliteten för den som får insatser, bland annat i form av bristande kontinuitet.

Avtalsförvaltning - Gemensam IT-service

Stadens beställarfunktion för gemensam IT har uppdraget att följa upp och förvalta levererade tjänster samt utgöra beställarstöd för stadens förvaltningar och bolag. Gemensam IT-service innebär tre delar som levereras av Volvo IT. Dessa är arbetsplatssystem (en standardiserad arbetsplats inkluderande bland annat e-postsystem och MS Office-paket), serverdriften av lokala verksamhetssystem och service desk som ger support till användare. Det är viktigt att stadens nämnder och bolag får ett tillfredsställande beställarstöd samt att det finns en god uppföljning och förvaltning av levererade tjänster. Det är även viktigt att det sker en uppföljning och kontroll av ändamålsenlighet och säkerhet.

Upphandling

Upphandling är en strategiskt viktigt process och funktion i Stockholms stad. Staden genomför stora verksamhetsupphandlingar inom områden som socialtjänst, äldreomsorg, m.m. Det genomförs också stora upphandlingar som berör infrastrukturprojekt och stadsplanering, m.m. I slutbetänkandet av upphandlingsutredningen 2010 (mars 2013) lyfter de fram att den offentliga upphandlingen "har en tydlig slagsida mot lagtillämpning" och att den goda affären har kommit i "skymundan". I betänkandet lyfts också fram att upphandlingen "lider av brist på ledarskap och strategiskt perspektiv".

Bilaga 1: Kommunikation

I revisionsstrategin 2011-2014 anges revisionens mål och strategi. Utifrån revisionens uppdrag har följande mål formulerats:

- Korrekta och väl underbyggda uttalanden avseende ansvarsprövningen
- En främjande och stödjande revision som bidrar till stadens utveckling avseende verksamhet och ekonomi
- En aktiv dialog och kommunikation med uppdragsgivare och granskade nämnder och styrelser

Revisorerna eftersträvar största möjliga öppenhet och tillgänglighet i sin granskning och kommunikation med fullmäktige, de granskade, medborgare och media. Nedan redovisas på vilket sätt stadsrevisionen kommunicerar under revisionsprocessen.

Mål - Korrekta och väl underbyggda uttalanden avseende ansvarsprövningen

Årligen genomförs en revisionsplanering som anger en inriktning för granskningen på för staden väsentliga områden där revisionen identifierat risker. Under planeringsprocessen sker kommunikation genom:

- Avstämningsmöten med förvaltningsledning i samband med riskbedömningen
- Revisionsplanen skickas till samtliga nämnder/styrelser
- Granskningsplanerings-PM redovisas muntligt vid planeringsmöten med förvaltningsledningen.
- Informationsbrev skickas till berörda förvaltningar vid uppstart av revisionsprojekt

När en granskning är genomförd faktakontrolleras granskningsiakttagelserna, bland annat genom att rapportutkast skickas till förvaltningsledning, mfl. för faktakontroll och eventuella synpunkter. Muntlig återkoppling till de som granskas sker också i samband med granskningen.

Mål - En främjande och stödjande revision som bidrar till stadens utveckling avseende verksamhet och ekonomi

Efter genomförd granskning lämnar stadsrevisionen rekommendationer, muntligt och i revisionsrapporter, om vad som bör åtgärdas/utvecklas. Revisionen medverkar också vid olika nätverksträffar, exempelvis upphandling och redovisning.

Mål – En aktiv dialog med uppdragsgivare och granskade nämnder och styrelser

Revisorsgruppernas ordföranden träffar fullmäktiges presidium minst 2 ggr/år. Årets revision avseende respektive nämnd och kommunstyrelsen redovisas i fullmäktige i samband med behandlingen av revisionsberättelserna. I samband med behandlingen av revisionsberättelserna överlämnas också en årsredogörelse till fullmäktige. Årsredogörelsen skickas också till samtliga nämnder och bolag samt läggs ut på stadens hemsida.

När det gäller den årliga revisionen av kommunstyrelsen och nämnderna så träffar kommunstyrelsens samt respektive nämnds bevakningsrevisorer kommunstyrelsens presidium/nämndens presidium i samband med slutrevision. Varje revisionsrapport (årsrapport och projektrapport) skickas av revisorerna till granskad styrelse/nämnd med eventuell begäran om yttrande.

Varje projektrapport skickas till borgarråd och stadsledning för kännedom i samband med att rapporten publiceras. Samtliga revisionsrapporter publiceras på stadens hemsida i form av en kort sammanfattning och hela revisionsrapporten. Utsedda bevakningsrevisorer ansvarar för kommunikationen med media när det gäller projektrapporter.

Kontakten med medborgarna sker framför allt genom till revisionen inkomna skrivelser/synpunkter. Dessa besvaras/hanteras sedan av stadsrevisionen.